

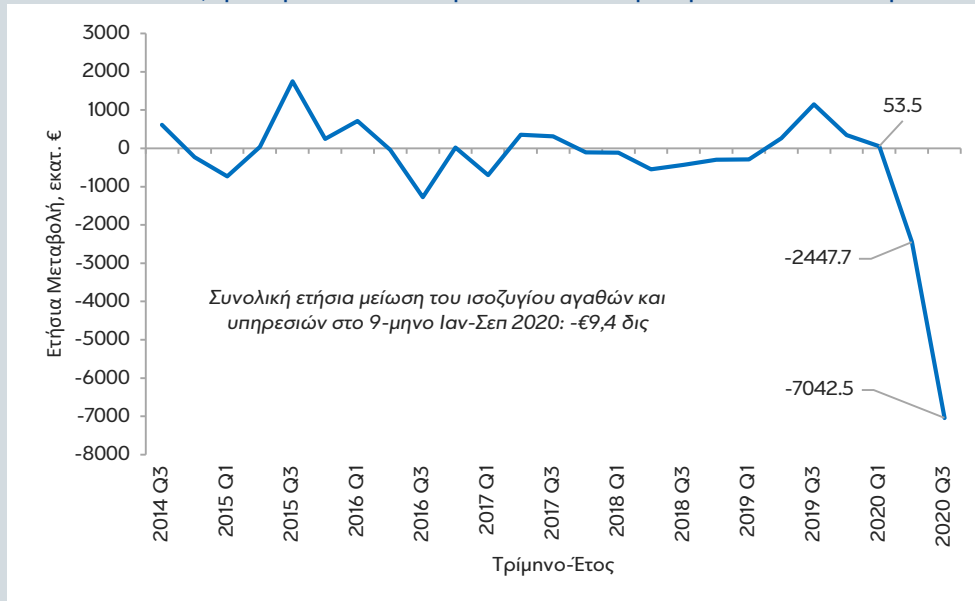
7 ΗΜΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

27 Νοεμβρίου 2020, Τεύχος 355

Εκ νέου δίδυμα ελλείμματα στην ελληνική οικονομία λόγω της πανδημίας

Ένα από τα βασικά και άμεσα αποτελέσματα στην ελληνική οικονομία, και όχι μόνο, από την πανδημία του κορωνοϊού COVID-19, είναι η δημιουργία ελλειμμάτων στο εξωτερικό και στο δημοσιονομικό ισοζύγιο. Το μεν 1^ο οφείλεται κυρίως στην κατακόρυφη συρρίκνωση των τουριστικών εισπράξεων, το δε 2^ο προέρχεται από τη μείωση των δημοσιονομικών εσόδων λόγω της ύφεσης και από την ενίσχυση των δημοσιονομικών δαπανών για την αντιμετώπιση της κρίσης (π.χ αυτόματοι σταθεροποιητές και οι δαπάνες που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για την καταπολέμηση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας). Δύναται να υποστηριχτεί ότι ένα τμήμα των δίδυμων ελλειμμάτων θα είναι έκτακτο-προσωρινό και δεν θα έχει δομικό-μόνιμο χαρακτήρα, ωστόσο η αβεβαιότητα και σε αυτό το πεδίο παραμένει υψηλή.

Σχήμα 1: Ελλάδα – Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών (ετήσια μεταβολή, εκατ. € σε τρέχουσες τιμές)

Πηγή: (α) Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (β) Eurobank Research.

Το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα κατέγραψε μεγάλη ετήσια μείωση της τάξης των -€7,0 δις το 3^ο τρίμηνο 2020 (βλέπε Σχήμα 1). Αναλυτικά, διαμορφώθηκε σε έλλειμμα -€1,3 δις (τρέχουσες τιμές) από πλεόνασμα €5,8 δις το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Για το σύνολο του 9-μηνου Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020 η αντίστοιχη πτώση διαμορφώθηκε στα -€9,4

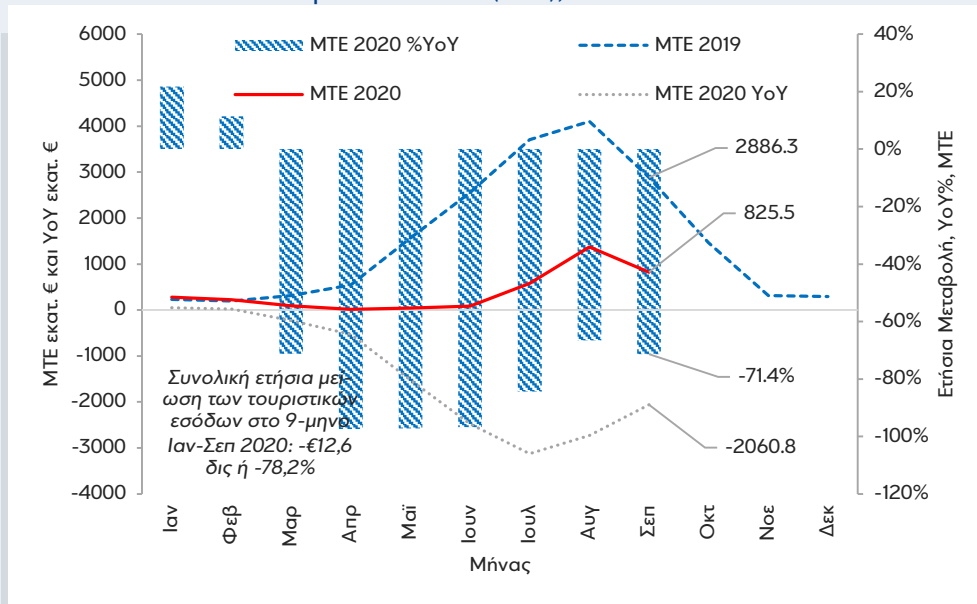
Συγγραφείς

Στυλιανός Γ. Γώγος, PhD
Οικονομικός Αναλυτής
sgogos@eurobank.gr

Ευαγγελία Τσιαμπάου
Οικονομική Αναλύτρια
etsiamprou@eurobank.gr

δης. Ποτέ άλλοτε δεν έχει καταγραφεί τόσο μεγάλη συρρίκνωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών στην Ελλάδα σε τόσο βραχύ χρονικό διάστημα.

Σχήμα 2: Ελλάδα – Μηνιαία Τουριστικά Έσοδα (ΜΤΕ), 2019 και 2020

Πηγή: (α) Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (β) Eurobank Research.

Το ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών ισούται με τη διαφορά ανάμεσα στις εισπράξεις (εξαγωγές) και τις πληρωμές (εισαγωγές) που πραγματοποιεί η εγχώρια οικονομία από συναλλαγές με την αλλοδαπή. Στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας, η μεγάλη μείωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών στο 9-μηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020 πηγάζει κυρίως από τη συνιστώσα των εισπράξεων και συγκεκριμένα των τουριστικών εσόδων (βλέπε Πίνακα 1). Η υψηλή βαρύτητα του τουρισμού στο σύνολο των εξωτερικών συναλλαγών της Ελλάδας και ο μεγάλος βαθμός ευαισθησίας του εν λόγω κλάδου στην πανδημία του κορωνοϊού COVID-19 οδήγησαν στο προαναφερθέν αποτέλεσμα. Όπως παρουσιάζεται στο Σχήμα 2, η συνολική ετήσια μείωση των τουριστικών εισπράξεων στο 9-μηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020 διαμορφώθηκε στα -€12,6 δις ή -78,2%.

Πίνακας 1: Ελλάδα – Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιών (ετήσια μεταβολή, εκατ. € σε τρέχουσες τιμές)

Ισοζύγια \ Περίοδος	1ο Τρίμηνο	2ο Τρίμηνο	3ο Τρίμηνο	Ιαν-Σεπ 2020
	<i>Ετήσια Μεταβολή σε Εκατ. €, Τρέχουσες Τιμές</i>			
<u>Αγαθών και Υπηρεσιών¹⁼²⁺³</u>	<u>53,5</u>	<u>-2.447,7</u>	<u>-7.042,5</u>	<u>-9.436,7</u>
Αγαθών ²	405,4	1.789,5	1.148,4	3.343,3
Υπηρεσιών ³	-351,9	-4.237,2	-8.190,9	-12.780,0
<u>Ταξιδιωτικό</u>	<u>36,3</u>	<u>-3.857,1</u>	<u>-7.405,6</u>	<u>-11.226,3</u>

Πηγή: (α) Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), (β) Eurobank Research.

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, τα αποτελέσματα είχαν ως ακολούθως: σύμφωνα με τα στοιχεία εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού (ΚΠ), σε τροποποιημένη ταμειακή βάση, για την περίοδο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου 2020, το πρωτογενές αποτέλεσμα διαμορφώθηκε σε έλλειμμα ύψους €9.065 εκατ., έναντι στόχου για πρωτογενές έλλειμμα €9.696 εκατ. (που έχει περιληφθεί για το αντίστοιχο διάστημα του 2020 στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού 2021) και πρωτογενούς πλεονάσματος €5.739 εκατ. σε σχέση με το αντίστοιχο αποτέλεσμα για την ίδια περίοδο του 2019. Το ισοζύγιο ΚΠ παρουσίασε έλλειμμα ύψους €13.451 εκατ. έναντι στόχου για έλλειμμα €14.125 εκατ. (ήτοι υψηλότερο έλλειμμα κατά €674 εκατ.) και έναντι πλεονάσματος €906 εκατ. για το αντίστοιχο διάστημα του 2019.¹

Αναλυτικότερα, για την περίοδο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου 2020, τα καθαρά έσοδα ΚΠ διαμορφώθηκαν σε €38.411 εκατ., παρουσιάζοντας πολύ μικρή αύξηση σε σχέση με τον στόχο των €38.357 εκατ. κατά €53 εκατ. (ή κατά 0,1%). Επισημαίνεται ότι όλες οι κύριες κατηγορίες εσόδων κινήθηκαν πολύ κοντά στον στόχο που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού 2021. Από την πλευρά των δαπανών, για την περίοδο Ιανουαρίου – Οκτωβρίου 2020, καταγράφηκε συγκράτηση έναντι του στόχου της τάξης των €621 εκατ. (τροποποιημένη ταμειακή βάση, €51.862 εκατ. σε σύγκριση με τον στόχο των €52.482 εκατ.). Η απόκλιση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μη πλήρη απορρόφηση κατά €304 εκατ. των αρχικά προβλεπόμενων κονδυλίων του μέτρου της επιστρεπτέας προκαταβολής (με πληρωμές ύψους €2.064 εκατ. έναντι στόχου δεκάμηνου ύψους €2.368 εκατ., εκτός του σκέλους που εκτελείται από το ΠΔΕ).

Την προηγούμενη Παρασκευή κατατέθηκε στη Βουλή η εισηγητική έκθεση του Κρατικού Προϋπολογισμού 2021, παρουσιάζοντας μια σαφώς δυσμενέστερη εικόνα σε σχέση με το Προσχέδιο του Οκτωβρίου, αφενός λόγω της επιβολής νέων περιοριστικών μέτρων (εντός του Νοεμβρίου) για την αντιμετώπιση της πανδημίας και την αναθεώρηση των μακροοικονομικών προβλέψεων προς τα κάτω, και αφετέρου λόγω της λήψης πρόσθετων έκτακτων δημοσιονομικών μέτρων για την προστασία νοικοκυριών και επιχειρήσεων που επιδεινώνουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Αναλυτικότερα, η ύφεση για το 2020 εκτιμάται στο 10,5% (έναντι αρχικής εκτίμησης 8,2% στο Προσχέδιο του ΚΠ), ενώ για το 2021 εκτιμάται ανάκαμψη της τάξης του 4,8% (υλοποιείται δηλαδή το δυσμενές σενάριο του Προσχεδίου), λαμβάνοντας υπ' όψιν όμως και την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων που θα εισρεύσουν εντός του 2021, στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και του προγράμματος React EU.²

Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας κατά το τρέχον έτος, αλλά και τα μέτρα που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση με σκοπό την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, όπως οι αναστολές πληρωμών φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, η μείωση της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος, αλλά και η παροχή αποζημίωσης ειδικού σκοπού προς τους εργαζόμενους των κλάδων που έχουν πληγεί από την πανδημία, η στήριξη των ανέργων κ.λπ., αναμένεται να έχουν

¹ Σημειώνεται ότι έως και τα προσωρινό Δελτίο Εκτέλεσης Προϋπολογισμού του μήνα Οκτωβρίου, οι στόχοι παρέμεναν εκεί που είχαν οριστεί όταν ψηφίστηκε ο Προϋπολογισμός 2020 (στα τέλη Νοεμβρίου 2019). Ωστόσο, από το σημερινό δελτίο οι στόχοι αντικαταστάθηκαν με νέους αναθεωρημένους (όπως ορίστηκαν από τον Προϋπολογισμό 2021 που κατατέθηκε την προηγούμενη εβδομάδα), και οι οποίοι περιέχουν τις επιπτώσεις των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

² Η ελληνική οικονομία αναμένεται να ωφεληθεί κατά την περίοδο 2021-2026 με €32 δις, εκ των οποίων €19,3 δις αφορούν επιχορηγήσεις και €12,7 δις υπό μορφή δανείου. Η συμβολή των εν λόγω ευρωπαϊκών κονδυλίων αναμένεται να φτάσει το 2,1% του ΑΕΠ για το 2021.

σημαντική επίπτωση και στα δημοσιονομικά μεγέθη της οικονομίας. Για το 2020, εκτιμάται ότι τα καθαρά έσοδα θα είναι μειωμένα κατά 10,2% σε σύγκριση με το στόχο του ΚΠ 2020, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες θα είναι αυξημένες κατά 21,2%. Συνεπώς, το αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να διαμορφωθεί κοντά στο -9,9% του ΑΕΠ και το πρωτογενές αποτέλεσμα σε όρους ενισχυμένης εποπτείας στο -7,22% του ΑΕΠ (έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος 3,58% του ΑΕΠ, βάσει εκτιμήσεων ΚΠ 2020). Αρνητικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα αναμένεται και για το 2021, στο -6,7% του ΑΕΠ, με το πρωτογενές αποτέλεσμα σε όρους ενισχυμένης εποπτείας στο -3,88% του ΑΕΠ.³

Τέλος, επισημαίνεται ότι το συνολικό ύψος των μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας αναμένεται να αγγίξει τα €31,4 δις, εκ των οποίων €23,9 δις αφορούν το 2020 (με θετική επίδραση 7 ποσοστιαίες μονάδες στο πραγματικό ΑΕΠ) και €7,5 δις το 2021 (με θετική επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ κατά 2,5%).⁴

³ Σημειώνεται ότι μετά από απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για χαλάρωση των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών κανόνων τόσο για το 2020 όσο και για το 2021, δεν θα ισχύσει ο στόχος για επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ (σύμφωνα με τον ορισμό της ενισχυμένης εποπτείας) όπως τα προηγούμενα έτη.

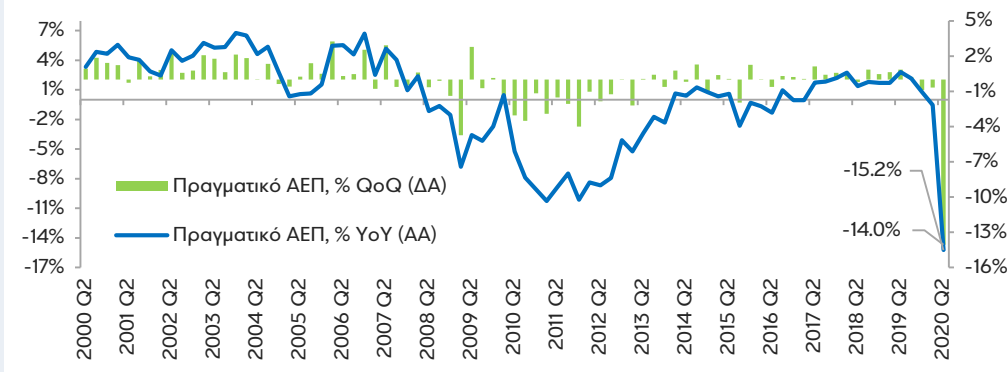
⁴ Στα μέτρα στήριξης του 2020, περιλαμβάνονται πέραν των δημοσιονομικών μέτρων (ύψους €11,6 δις), επιπλέον μέτρα με χαρακτήρα τόσο αναστολής πληρωμής υποχρεώσεων ύψους (€1,6 δις), όσο και ενίσχυσης της ρευστότητας (ύψους €10,7 δις συμπεριλαμβανομένης της εκτιμώμενης μόχλευσης από το τραπεζικό σύστημα).

Πίνακας Α1: Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Το 2^ο τρίμηνο 2020 η ετήσια % μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ήταν -15,2% (-0,5% (2020Q1) και +2,8% (2019Q2)), η αντίστοιχη τριμηνιαία % μεταβολή ήταν -14,0% (-0,7% (2020Q1) και +0,9% (2019Q2))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2020: 2020 -9,0%, 2021 5,0%, 2022 3,5%

ΑΕΠ (% YoY & % QoQ)

Περίοδος: 2000Q2–2020Q2

Στοιχεία: τριμηνιαία

Μέσος Όρος: +0,2%

Διάμεσος: +1,0%

Μέγιστο: +6,8% (2003Q4)

Ελάχιστο: -15,2% (2020Q2)

AA = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

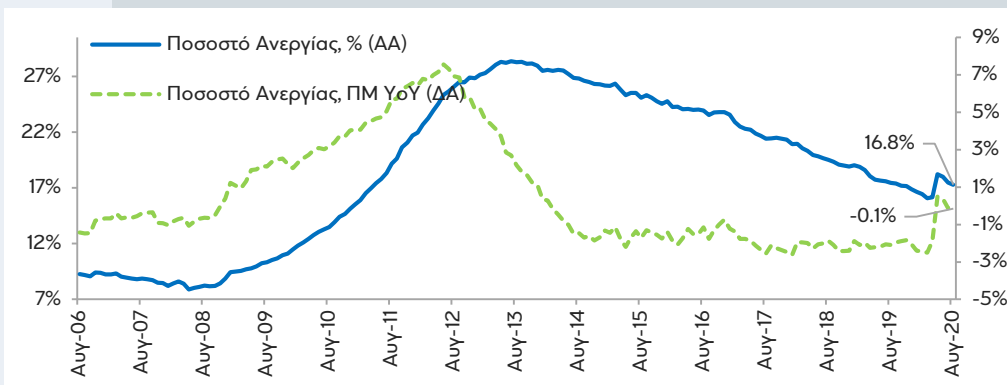
Δημοσίευση: 3/9/2020 (προσωρινά στοιχεία)

Επομ. δημ.: 4/12/2020 (προσωρινά στοιχεία)

Ποσοστό Ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Τον Αύγουστο 2020 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 16,8% (17,0% (7/2020) και 16,9% (8/2019)) και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο μέγεθος (ΜΟ 12 μηνών) ήταν στο 16,6% (16,6% (7/2020) και 17,9% (8/2019))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2020: 2020 18,0%, 2021 17,5%, 2022 16,7%

Ποσοστό Ανεργίας (%)

Περίοδος: 8/2006-8/2020

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: 18,2%

Διάμεσος: 18,8%

Μέγιστο: 27,9% (7/2013)

Ελάχιστο: 7,4% (5/2008)

AA = αριστερός άξονας

ΔΑ = δεξιός άξονας

ΠΜ = ποσοστ, μοναδ,

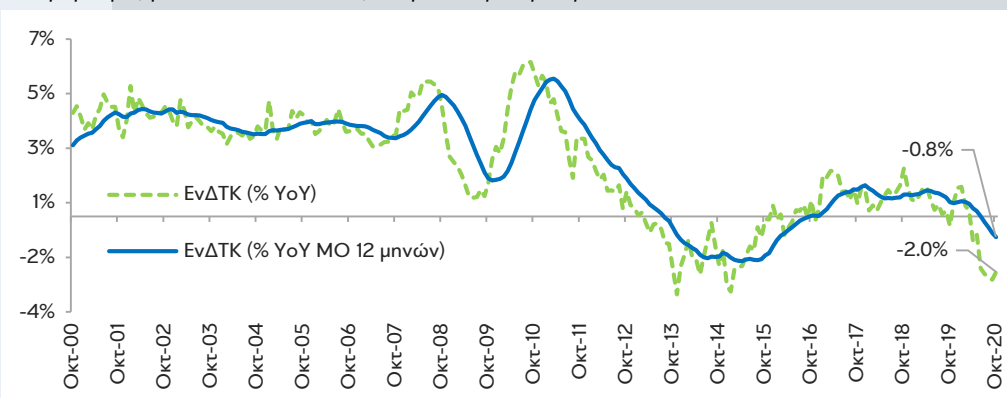
Δημοσίευση: 5/11/2020

Επομ. δημ.: 10/12/2020

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Τον Οκτώβριο 2020 η ετήσια % μεταβολή του ΕνΔΤΚ ήταν -2,0% (-2,3% (9/2020) και +0,3% (10/2019)) και η αντίστοιχη μέση ετήσια % μεταβολή (ΜΟ 12 μηνών) ήταν -1,9% (-1,7% (9/2020) και +0,2% (10/2019))

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2020: 2020 -1,3%, 2021 0,9%, 2022 1,3%

ΕνΔΤΚ (% YoY)

Περίοδος: 10/2000-10/2020

Στοιχεία: μηνιαία

Μέσος Όρος: +1,9%

Διάμεσος: +2,2%

Μέγιστο: +5,7% (9/2010)

Ελάχιστο: -2,9% (11/2013)

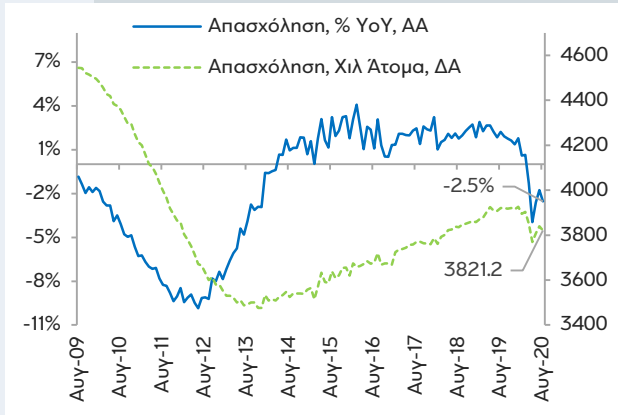
Δημοσίευση: 10/11/2020

Επομ. δημ.: 10/12/2020

Πηγή: (α) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), (β) Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), (γ) Eurobank Research

Πίνακας Α2: Δείκτες Οικονομικής Δραστηριότητας (υψηλής συχνότητας) της Ελληνικής Οικονομίας

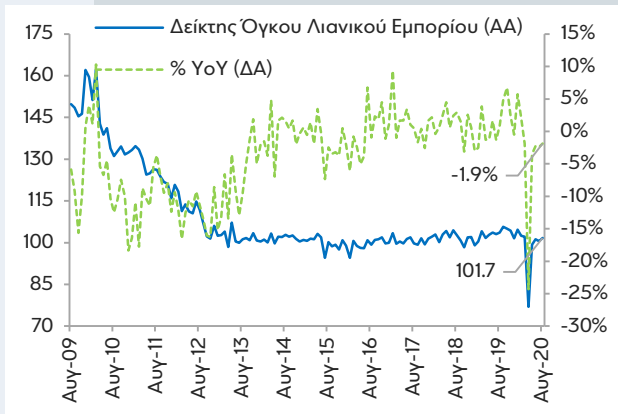
Απασχόληση (σύνολο οικονομίας): -2,5% YoY τον Αυγ-20 από -1,8% YoY τον Ιουλ-20, -0,2% YoY την περίοδο Σεπ-19 – Αυγ-20 (12Μ) από +2,3% YoY την περίοδο Σεπ-18 – Αυγ-19 (επόμενη δημοσίευση: 10/12/2020)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος: 92,3 ΜΔ τον Οκτ-20, +2,8 ΜΔ MoM και -15,5 ΜΔ YoY τον Οκτ-20 από -1,2 ΜΔ MoM και -18,8 YoY ΜΔ τον Σεπ-20 (επόμενη δημοσίευση: 27/11/2020)

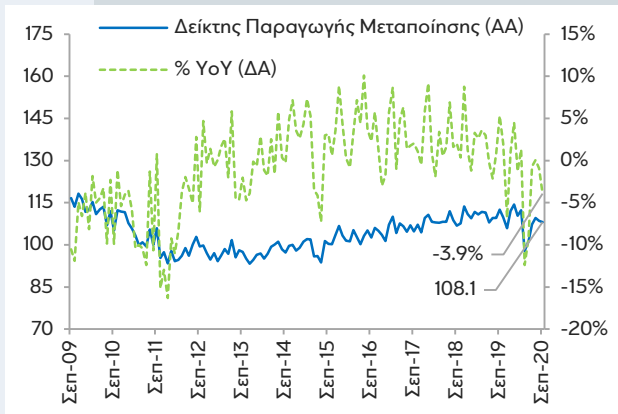
Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου: +1,1% MoM και -1,9% YoY τον Αυγ-20 από -0,7% MoM και -2,4% YoY τον Ιούλιο-20, -1,3% YoY την περίοδο Σεπ-19 – Αυγ-20 (12Μ) από -0,1% YoY την περίοδο Σεπ-18 – Αυγ-19 (επόμενη δημοσίευση: 30/11/2020)

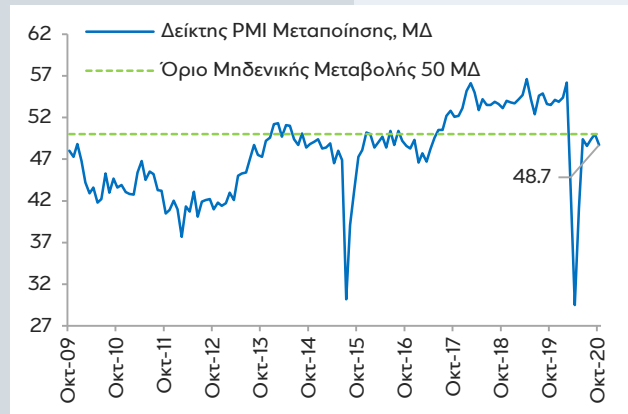
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή: -45,5 ΜΔ τον Οκτ-20, -4,5 ΜΔ MoM και -37,1 ΜΔ YoY τον Οκτ-20 από -6,0 ΜΔ MoM και -34,2 ΜΔ YoY τον Σεπ-20 (επόμενη δημοσίευση: 27/11/2020)

Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης: -0,4% MoM και -3,9% YoY τον Σεπ-20 από -0,9% MoM και -0,9% YoY τον Αυγ-20, -2,2% YoY την περίοδο Οκτ-19 – Σεπ-20 (12Μ) από +2,1% YoY την περίοδο Οκτ-18 – Σεπ-19 (επόμενη δημοσίευση: 10/12/2020)

Δείκτης PMI Μεταποίησης: 48,7 ΜΔ τον Οκτ-20, -1,3 ΜΔ MoM και -4,8 ΜΔ YoY τον Οκτ-20 από +0,6 ΜΔ MoM και -3,6 ΜΔ YoY τον Σεπ-20 (επόμενη δημοσίευση: 1/12/2020)

Πηγή: (α) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), (β) Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), (γ) IHS Markit, (δ) Eurobank Research
Σημείωση: (α) ως ΜΔ ορίζουμε τις μονάδες δείκτη και ως MoM και YoY τη μηνιαία και την ετήσια μεταβολή αντίστοιχα

Ομάδα Ανάλυσης και Έρευνας

Δρ, Τάσος Αναστασάτος | Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank
tanastasatos@eurobank.gr | + 30 214 40 59 706

Άννα Δημητριάδου
Οικονομική Αναλύτρια
andimitriadi@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 793

Ιωάννης Γκιώνης
Ανώτερος Οικονομολόγος
igkionis@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 707

Δρ, Στυλιανός Γώγος
Οικονομικός Αναλυτής
sgogos@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 733

Μαρία Κασόλα
Οικονομική Αναλύτρια
mkasola@eurobank.gr
+ 30 210 33 18 708

Όλγα Κοσμά
Ερευνήτρια Οικονομολόγος
okosma@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 728

Παρασκευή Πετροπούλου
Ανώτερη Οικονομολόγος
rpetropoulou@eurobank.gr
+ 30 210 37 18 991

Δρ, Θεόδωρος Ράπανος
Οικονομικός Αναλυτής
v-trapanos@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 711

Δρ, Θεόδωρος Σταματίου
Ανώτερος Οικονομολόγος
tstamatiou@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 708

Ευαγγελία Τσιαμπάου
Οικονομική Αναλύτρια
etsiampanou@eurobank.gr
+ 30 214 40 59 712

Περισσότερες εκδόσεις μας διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση που ακολουθεί: <https://www.eurobank.gr/en/group/economic-research>
Εγγραφείτε ηλεκτρονικά, σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos/oikonomikes-analuseis/forma-ekdilosis-endiaferontos>
Ακολουθήστε μας στο twitter: https://twitter.com/Eurobank_Group
Ακολουθήστε μας στο LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/eurobank>

DISCLAIMER

This report has been issued by Eurobank S.A. ("Eurobank") and may not be reproduced in any manner or provided to any other person. Each person that receives a copy by acceptance thereof represents and agrees that it will not distribute or provide it to any other person. This report is not an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell the securities mentioned herein, Eurobank and others associated with it may have positions in, and may effect transactions in securities of companies mentioned herein and may also perform or seek to perform investment banking services for those companies. The investments discussed in this report may be unsuitable for investors, depending on the specific investment objectives and financial position. The information contained herein is for informative purposes only and has been obtained from sources believed to be reliable but it has not been verified by Eurobank. The opinions expressed herein may not necessarily coincide with those of any member of Eurobank. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions herein, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability whatsoever or howsoever arising is accepted in relation to the contents hereof by Eurobank or any of its directors, officers or employees. Any articles, studies, comments etc, reflect solely the views of their author. Any unsigned notes are deemed to have been produced by the editorial team. Any articles, studies, comments etc, that are signed by members of the editorial team express the personal views of their author.

